

Measuring the effectiveness of sociological factors on the level of family study among military personnel within the framework of the structuralist
Younes Kakavand,¹ | Ali Asghar Salarnjad² Ahadollah Angazi³

1-Younes Kakavand. Assistant Professor in the Department of Social Sciences. Faculty of Command and Management. Imam Ali (AS) Military University

2- Ali Asghar Salarnjad. Assistant Professor in the Department of Management - Faculty of Command and Management - Imam Ali (AS) Military University

3- Ahadollah Angazi Qods. Lecturer in the Department of Management - Faculty of Command and Management. Imam Ali (AS) Military University

Article Info

ABSTRACT

Article type:

Research Article

Article history:

Received

2024/07/24

Received in revised form

2024/09/30

Accepted

2024/10/29

Published online

2024/12/20

Keywords:

Study of sociological factors, extent of study, structuralist school

Background and Objective: The main objective of this study is to measure the effectiveness of socio-cognitive factors based on structuralism through culture-influenced lifestyles on the level of family study of employees.

Methodology: The research method is correlational, especially structural equation modeling (SEM), which is a multivariate correlation method. Numerous studies around the world have shown that socio-demographic and socio-cultural factors affect the level and type of cultural consumption.

Findings: The values of the congruence indices related to the proposed research model show that most of the congruence indices in the proposed research model are at an acceptable level and the fit of this model is largely acceptable. Regarding the hypotheses related to direct effects, the findings have shown that cultural capital, social capital through cultural lifestyle, gender and education have a positive direct effect on the level of study of military family members.

Conclusion: The results of this study are in line with empirical studies in the field of educational dependence. In addition, independent variables of social cognition are also important factors in determining the level of study. Because people in different social, cultural and economic situations have different leisure time. However, it can be claimed that people belonging to higher social classes and having higher cultural capital study **more**.

Cite this article: Citation: Angzi, Ahadollah; Salarnjad, Ali Asghar, (1403). Kakavand, Measuring the effectiveness of the sociological factors model on the study of military personnel's families within the framework of the structuralist school, Defense Human Capital Management Quarterly, 4 (16), 5-26
DOI: 10.22034/JDHCM.2024.2045218.1124

Publisher: AJA Imam Ali Military University

سنجش مدل اثربخشی عوامل جامعه شناختی بر میزان مطالعه خانواده کارکنان نظامی در چارچوب مکتب ساختارگرایی

یونس کاکاوند^۱✉، علی اصغر سالارنژاد^۲، احدالله انگزی^۳

- ۱- یونس کاکاوند، استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده فرماندهی و مدیریت، دانشگاه افسری امام علی (ع)
۲- علی اصغر سالارنژاد، استادیار گروه مدیریت- دانشکده فرماندهی و مدیریت- دانشگاه افسری امام علی (ع)
۳- احدالله انگزی قدس، مدرس گروه مدیریت- دانشکده فرماندهی و دانشگاه افسری امام علی (مدیریت، ع)

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله:	زمینه و هدف: هدف اصلی این پژوهش سنجش الگوی اثربخشی عوامل اجتماعی-شناختی مبتنی بر ساختارگرایی از طریق سبک زندگی متاثر از فرهنگ بر سطح مطالعه خانوادگی کارکنان است.
مقاله پژوهشی	
تاریخ دریافت:	روش شناسایی: روش انجام پژوهش از نوع همبستگی و به‌ویژه مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM) است که یک روش همبستگی چند متغیره است. مطالعات متعدد در سراسر جهان نشان داده است که عوامل اجتماعی-جمعیت شناختی و اجتماعی-فرهنگی بر سطح و نوع مصرف فرهنگی تأثیر می‌گذارد.
۱۴۰۳/۰۷/۲۳	
تاریخ بازنگری:	یافته‌ها: مقادیر شاخص‌های همخوانی مربوط به الگوی تحقیق پیشنهادی نشان می‌دهد که اکثر شاخص‌های همخوانی در مدل تحقیق پیشنهادی در سطح قابل قبولی قرار دارند و برازش این مدل تا حد زیادی قابل قبول است. با توجه به فرضیه‌های مرتبط با تأثیرات مستقیم، یافته‌ها نشان داده است که سرمایه فرهنگی، سرمایه اجتماعی از طریق روش زندگی فرهنگی، جنسیت و تحصیلات تأثیر مستقیم مثبتی بر میزان مطالعه اعضای خانواده نظامی دارد.
۱۴۰۳/۰۸/۰۲	
تاریخ پذیرش:	نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه مطابق با مطالعات تجربی در زمینه وابستگی تحصیلی است. علاوه بر این، متغیرهای مستقل شناخت اجتماعی نیز از عوامل مهم در تعیین سطح مطالعه هستند. زیرا افراد در موقعیت‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی، اوقات فراغت متفاوتی دارند. با این وجود، می‌توان ادعا کرد که افراد متعلق به طبقات اجتماعی بالاتر و دارای سرمایه فرهنگی بالاتر، بیشتر مطالعه می‌کنند.
۱۴۰۳/۰۹/۰۴	
تاریخ انتشار:	
۱۴۰۳/۱۲/۲۰	
کلیدواژه‌ها:	
مطالعه عوامل جامعه شناختی، میزان مطالعه، مکتب ساختارگرایی،	

استناد: انگزی، احدالله؛ سالارنژاد، علی اصغر، (۱۴۰۳). کاکاوند، سنجش مدل اثر بخشی عوامل جامعه شناختی بر میزان مطالعه خانواده

کارکنان نظامی در چارچوب مکتب ساختارگرایی، فصل‌نامه مدیریت سرمایه انسانی دفاعی، ۴ (۱۶)، ۲۶-۵

DOI: 10.22034/JDHCM.2024.2045218.1124

ناشر: دانشگاه افسری امام علی (ع)

مقدمه

خواندن راهی برای شناخت دنیای علم و دانش بشری است. به طور کلی، جستجوی دانش و میل ذاتی به کامل بودن، شامل درگیر شدن با افکار دیگران و خواندن مطالبی است که در آثار خود به آن پرداخته اند، به عنوان یکی از رایج ترین راه ها برای ارضای این عطش آگاهی. اکثر چیزهایی که بشر در طول زندگی خود و در طول تاریخ درک کرده است به صورت مکتوب جمع آوری و به دیگران منتقل شده است، به ویژه در کتاب هایی که در دسترس است (فتاحی، ۲۰۲۱). با این حال، علیرغم نقش و اهمیت مطالعه، مطالعات مختلف تحقیقاتی روند کاهشی مطالعه را در بین تمامی اقشار جامعه ثابت کرده است و نگرانی هایی را در این زمینه در سال های اخیر ایجاد کرده است. کاهش مطالعه توسط چندین مطالعه انجام شده در کشورهای مختلف در دهه های اخیر ثبت شده است. (Broek, 2019; Knulst and Kraaykamp, 2008; Griswold, McDonnell and Wright, 2021)

در ایران هر از چند گاهی اخباری درباره میزان باسوادی از سوی مراجع مختلف در رسانه ها منتشر می شود. با این حال، اغلب تفاوت های قابل توجهی بین آنها وجود دارد. انتشار این اخبار در رسانه ها خود نشانه توجه جمعی از مسئولان به موضوع سواد و تلاش برای افزایش کمی و کیفی آن در بین اقشار مختلف جامعه است. با معرفی نرخ باسوادی به عنوان شاخص فرهنگی و معیار توسعه، بحث های متعددی در این زمینه مطرح شده است که با ارائه آمارهای مختلف از سوی سازمان های مختلف از جمله کتابخانه ملی، شورای فرهنگ عمومی، سازمان ملی جوانان و کتابخانه های عمومی سراسر کشور همراه است. اکثر این بحث ها در مورد نرخ سواد نه در مجامع علمی، بلکه در حوزه رسانه های جمعی صورت می گیرد. (محبوب، ۱۴۰۱).

علیرغم آمار و ارقام متناقضی که منتشر می شود، نمی توان انکار کرد که تحصیل به عنوان یک عنصر اساسی در آموزش عالی و دارای بالاترین جایگاه در رشد فردی و اجتماعی به ویژه در بین نسل جوان است. اما به دلایل مختلف هنوز درس خواندن در جامعه ما چندان مورد توجه قرار نگرفته و به یک نیاز همیشگی برای همه تبدیل نشده است. فقدان عادت به مطالعه از این آمار مشهود است که بسیاری از محققان و متولیان

فرهنگی کشورمان را به شدت نگران کرده است. علیرغم تفاوت های نظری در مورد آنچه که باید به عنوان مطالب درسی در نظر گرفته شود، در یک نکته اتفاق نظر وجود دارد - نارضایتی از سطح مطالعه در جامعه ایران. جامعه علمی به منظور ترویج و غلبه بر موانع توسعه مطالعه، پروژه های تحقیقاتی متعددی را اجرا کرده است. برخی عدم گسترش مطالعه را به امور اداری نسبت می دهند و برخی دیگر آن را به مسائل اساسی مرتبط می دانند. بر این اساس پیشنهادها و راهکارهای متعددی برای کاهش آسیبها و ارتقای فعالیت های آموزشی ارائه کرده اند. در این میان آنچه علاوه بر سنجش میزان مطالعه بیش از همه مدنظر است، شیوه زندگی فرهنگی افراد است؛ حال این سوال مطرح می شود که با پیدایش سبک های مختلف زندگی متاثر از مصرف رسانه، فعالیت های اوقات فراغت، سلیق و تمایلات فردی، وضعیت تحصیل چگونه شکل گرفته است؟ به عبارت دیگر مطالعه به عنوان یک فعالیت فرهنگی و مصرف اطلاعاتی به عنوان کالای فرهنگی چگونه شکل گرفته و در کدام سبک زندگی معنا و جایگاه پیدا کرده است؟

اهمیت سبک زندگی فرهنگی در تحلیل مطالعه به این دلیل است که در جامعه بسیاری از افراد بخشی از اوقات فراغت خود را به مطالعه اختصاص می دهند و در نتیجه مجموعه ای از رفتارها و کنش های فرهنگی را همراه با سلیق و سلیق گوناگون اتخاذ می کنند. این را می توان «سبک مصرف اطلاعات» نامید که طبیعتاً تحت تأثیر منابع و عوامل مختلفی قرار خواهد گرفت. بحث در تشریح و تبیین مطالعه و مصرف اطلاعات شامل دو نکته است. اولاً در رویکرد سبک زندگی فرهنگی و مطالعه، افراد باید به دنبال تنوع و گوناگونی باشند. دوم آنکه گرچه طریقه زیستن افراد بر مبنای ذائقه ها و ارزشهای شخصی شکل میگیرد اما میتوان انتظار داشت که الگوهای قابل تشخیصی وجود داشته باشد که به تعبیر بوردیو^۱ با سرمایه های، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و همچنین جنسیت و تحصیلات آنان همخوان باشد.

بوردیو، جامعه شناس بزرگ فرانسوی، در میان متفکران مدرن به تنهایی در ارائه یک پایه نظری محکم برای تحلیل پدیده مصرف ایستاده است. مهم ترین سهم نظریه های جامعه شناسی بوردیو در بررسی و درک او از شیوه های مختلف سرمایه به منظور

تبیین الگوهای مصرف است. کار او بر اساس این الگوها به طبقه بندی فرضی می پردازد و منشأ طبقاتی ذائقه و مصرف فرهنگی را بررسی می کند. بورديو در تحلیلهای جامعه شناختی اثر ادبی و هنری بر ابعاد خرد و کلان (عاملیت^۱ و ساختار^۲) تأکید می کند. او معتقد است که هم ساختار عینی (زمینه) و هم عاملیت (ساختمان ذهنی) در تولید اثر ادبی مؤثرند، نگرش دیالکتیکی بین عاملیت و ساختار و مصرف کالاهای فرهنگی به عنوان عنصر تمایز طبقاتی از شاخص های عمده ای است که جامعه شناسی ادبی بورديو را از سایرین مجزا می کند. به عقیده بورديو، زمینه های تاریخی در شکل گیری اشکال، دوره ها، مکاتب ادبی و جنبش های هنری گوناگون نقش مؤثری دارند. ذائقه ادبی افراد محصول اجتماعی شدن آنها در خانه و مدرسه، نهادهای پایگاه اجتماعی آنها و نیز تغییرات فنی، سیاسی اقتصادی و اجتماعی در جامعه است.

بورديو تلاش می کند تا نوعی تعادل بین عاملیت و ساختار برقرار کند. یعنی تحلیل فضای اجتماعی به گونه ای که هر دو کنش عمدی عوامل انسانی در نظر گرفته شود. هم سهم ساختارها یکی از مفاهیم کلیدی بورديو مفهوم میدان^۳ است. این مفهوم حداقل در بخشی از ویژگی های خود متأثر از دیدگاه روانشناسی کورت لوین^۴ است، نگرشی که رفتار فرد را محصول محیط و شخص می داند (رفیع پور، ۱۳۷۳: ۹). براساس این مفهوم عاملان در خلأ عمل نمی کنند، بلکه در موقعیت های اجتماعی عینی قرار دارند و در آن دست به کنش میزنند در این راستا بورديو قائل به «عادات»، «خصایص» و «خلق و خواهایی است که از آن به عنوان عادت واره یاد می کند و معتقد است که فاعلان الگوهای رفتاری خود را بر اساس آن سازمان میدهند (سیدمن، ۱۳۸۶: ۱۹۷). از این رو عادت واره^۵ هم مبین رفتار فردی است و هم مبین شکلی از زندگی و نوع فضا یا جو اجتماعی که در هیأت مجموعه ای از رسوم و نهادهای جمعی عینیت یافته است. بورديو عادت واره را با مفهوم دیگری به نام ذائقه^۶ پیوند میزند که نظامی از رویه های ادراک و ارزیابی است که محصول منش میباشد (بورديو، ۱۳۸۰). ذائقه، ترجیح های

1. agency

2. structure

3. Field

4. Kurt Lewin

5. Habitus

1. taste

زیباشناختی گروه های گوناگون جامعه است و آن سلیقه ای است که سبب می شود گروه ها و قشرهای مختلف جامعه انتخاب های متفاوتی داشته باشند ذائقه عبارت است از گرایش اکتسابی برای تمایز قائل شدن میان فرآورده های گوناگون فرهنگی و زیبایی شناختی و ارزش متفاوت قائل شدن برای آنها» (ریتزر، ۱۳۷۷: ۷۲۷).

در تحلیلهای بورديو عموماً از چهار سرمایه اصلی سرمایه اقتصادی^۱، سرمایه فرهنگی^۲، سرمایه اجتماعی^۳ و سرمایه نمادین^۴ استفاده میگردد گرچه وی بعضاً از دیگر سرمایه هایی چون؛ سرمایه نیروی فیزیکی، سرمایه اطلاعاتی سرمایه، قضایی سرمایه سیاسی و ... نیز در تحلیلهای خود استفاده می کند، در اینجا به تشریح چهار سرمایه اصلی بورديو اقتصادی، فرهنگی اجتماعی و نمادین) پرداخته می شود

الف - سرمایه اجتماعی: عضویت در گروه های اجتماعی با خانوادگی و خویشاوندی؛ سرمایه

ب - سرمایه نمادین: آوازه شهرت و به طور کلی خصوصیات اخلاقی.

ج - سرمایه فرهنگی: خصوصیات فکری تربیتی و آموزشی کالاها و مهارت های فرهنگی.

د - اقتصادی: انواع دارایی مالی و مادی شامل مالکیت خصوصی یا عمومی؛

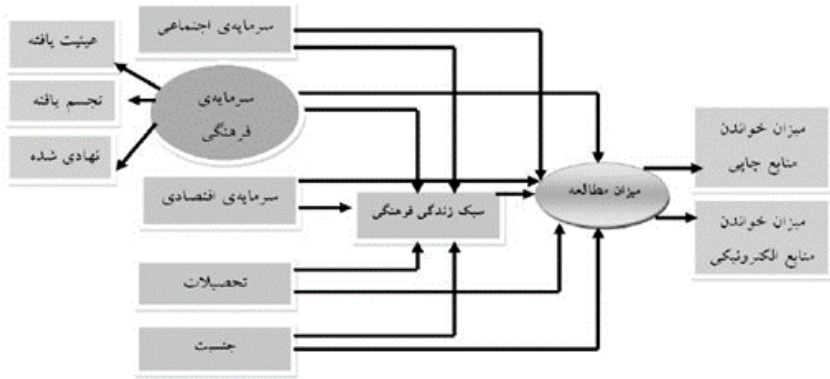
لذا در این پژوهش با استفاده از مکتب ساختارگرایی (بر پایه این اندیشه معنا در یک فرهنگ از راه پدیده ها و کارکردهای گوناگونی که سامانه معنایی را می سازند، بارها پدیدار می شود) و به ویژه نظریه های بورديو، مجموعه ای از عوامل اجتماعی-شناختی مؤثر بر سطح تحصیلات در قالب یک مدل نظری ارائه شده است. در طراحی مدل تحقیق پیشنهادی، سرمایه فرهنگی، سرمایه اجتماعی، سرمایه اقتصادی، جنسیت و تحصیلات متغیرهای مستقل هستند. سبک زندگی فرهنگی به عنوان یک متغیر میانجی در نظر گرفته می شود. و سطح تحصیلات به عنوان یک متغیر وابسته عمل می کند. بر اساس آنچه گفته شد، می توان مدلی نظری برای تبیین موضوع این تحقیق ساخت. (شکل ۱).

2. economic capital

3. cultural capital

4. social capital

5. Symbolic Capital

شکل ۱. مدل تأثیر عوامل جامعه شناختی بر میزان مطالعه

هدف اصلی پژوهش

هدف اصلی این پژوهش تبیین مدل تأثیر عوامل جامعه شناختی سرمایه های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، جنسیت و تحصیلات با میانجی گری طریقه زیستن فرهنگی بر میزان مطالعه خانواده کارکنان نظامی است.

اهداف ویژه پژوهش

برخی از اهداف ویژه پژوهش عبارتند از:

- تعیین اثر مستقیم سرمایه اجتماعی، سرمایه فرهنگی سرمایه، اقتصادی، جنسیت، و تحصیلات بر میزان مطالعه خانواده کارکنان نظامی؛
- تعیین اثر غیر مستقیم سرمایه اجتماعی سرمایه فرهنگی سرمایه، اقتصادی، جنسیت، و تحصیلات بر میزان مطالعه خانواده کارکنان نظامی از طریق طریقه زیستن فرهنگی؛
- تعیین اثر طریقه زیستن فرهنگی بر میزان مطالعه خانواده کارکنان نظامی.

فرضیه کلی پژوهش

الگوی پیشنهادی برآزنده داده هاست.

فرضیه های مربوط به اثر مستقیم

فرضیه اول: سرمایه فرهنگی اثر مستقیم مثبت بر میزان مطالعه خانواده کارکنان نظامی دارد. فرضیه دوم: سرمایه اجتماعی اثر مستقیم مثبت بر میزان مطالعه خانواده کارکنان نظامی دارد. فرضیه سوم: سرمایه اقتصادی اثر مستقیم مثبت بر میزان مطالعه خانواده کارکنان نظامی دارد.

فرضیه چهارم: جنسیت اثر مستقیم مثبت بر میزان مطالعه خانواده کارکنان نظامی دارد. فرضیه پنجم: تحصیلات اثر مستقیم مثبت بر میزان مطالعه خانواده کارکنان نظامی دارد. فرضیه ششم: طریقه زیستن فرهنگی اثر مستقیم مثبت بر میزان مطالعه خانواده کارکنان نظامی دارد.

فرضیه هفتم: سرمایه فرهنگی از طریق طریقه زیستن فرهنگی اثر غیر مستقیم مثبت بر میزان مطالعه خانواده کارکنان نظامی دارد.

فرضیه هشتم: سرمایه اجتماعی از طریق طریقه زیستن فرهنگی اثر غیر مستقیم مثبت بر میزان مطالعه خانواده کارکنان نظامی دارد.

فرضیه نهم: سرمایه اقتصادی از طریق طریقه زیستن فرهنگی اثر غیر مستقیم مثبت بر میزان مطالعه خانواده کارکنان نظامی دارد.

فرضیه دهم: جنسیت از طریق طریقه زیستن فرهنگی اثر غیر مستقیم مثبت بر میزان مطالعه خانواده کارکنان نظامی دارد.

فرضیه یازدهم: تحصیلات از طریق طریقه زیستن فرهنگی اثر غیر مستقیم مثبت بر میزان مطالعه خانواده کارکنان نظامی دارد.

روش پژوهش

روش انجام پژوهش همبستگی و از نوع تحلیل مدل معادلات ساختاری^۱ (SEM) است که یک روش همبستگی چند متغیری میباشد. از جمله مطالعات پژوهشی که در آنها ماتریس های همبستگی یا کوواریانس مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرند، می توان به تحلیل عاملی و مدل سازی معادلات ساختاری اشاره کرد. مدل سازی معادلات ساختاری (SEM) یک رویکرد آماری جامع برای آزمون فرضیه های مربوط به روابط بین متغیرهای مشاهده شده و سازه های پنهان است که با نام های مختلفی مانند تحلیل

ساختاری کوواریانس، تحلیل مسیر با متغیرهای آشکار، تخمین مدل علی، و گاهی اوقات حتی لیزرل نیز نامیده می‌شود. با این حال، SEM این روزها به اصطلاح غالب تبدیل شده است. این روش می‌تواند مدل‌های سنتی را آزمایش کند در حالی که امکان بررسی روابط و مدل‌های پیچیده‌تر مانند تحلیل عاملی تاییدی و تحلیل سری‌های زمانی را نیز فراهم می‌کند. این امکان استفاده از داده‌های همبستگی تجربی و غیر تجربی را برای تعیین اعتبار مدل‌های نظری در یک جامعه فراهم می‌کند. (هومن، ۱۳۸۴).

جامعه پژوهش

جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه افراد ۲۰ سال به بالای خانواده‌های نظامی در سال ۱۴۰۲ است. برای دستیابی به نظرات آنها بایستی به نمونه‌های معرف دست یافت بر اساس فرمول کوکران حجم ۴۹۶ نفر به دست آمد که جهت اطمینان از برگشت پرسشنامه‌ها تعداد بیشتری پرسشنامه توزیع و در نهایت ۵۰۵ پرسشنامه برگشت داده شده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت روش نمونه‌گیری مورد استفاده در این پژوهش نمونه‌گیری احتمالی از نوع تصادفی چند مرحله^۱ بوده است. به صورت کلی ۳۸/۲ درصد از نمونه پژوهش را افراد بالای ۳۰ سال و ۵۸/۲ درصد را افراد زیر ۳۰ سال تشکیل داده بودند. ۱۸/۸ درصد از نمونه پژوهش در محدوده سنی ۲۰ تا ۲۴ سال ۳۹/۴ درصد در محدوده سنی ۲۵ تا ۳۰ سال، ۲۴/۲ درصد در محدوده سنی ۳۱ تا ۴۴ سال ۸/۵ درصد در محدوده سنی ۴۵ تا ۵۵ سال و ۵/۵ درصد نیز در محدوده سنی بالاتر از ۵۵ سال قرار داشتند.

ابزار گردآوری داده‌ها

به منظور انجام پژوهش حاضر از پرسشنامه‌هایی برای جمع‌آوری اطلاعات در راستای اهداف و سوالات بیان شده استفاده شده است. در اندازه‌گیری متغیرهای مستقل، از پرسشنامه‌های تثبیت‌شده و استاندارد شده مانند پرسش‌نامه سرمایه فرهنگی بوردیو، پرسش‌نامه سبک زندگی فرهنگی و پرسش‌نامه سرمایه اجتماعی استفاده شد. برای اندازه‌گیری متغیرهای وابسته از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. علاوه بر این، روایی و پایایی هر پرسشنامه در ادامه مورد بحث قرار خواهد گرفت.

پرسشنامه متغیر وابسته (میزان و نوع مطالعه)

با توجه به اهداف پژوهش بر اساس پرسشنامه های موجود از جمله پرسشنامه شورای فرهنگ عمومی (۱۳۹۱) پرسشنامه اولیه متغیر وابسته پژوهش ساخته شد. روش های متعددی برای تعیین اعتبار ابزارهای اندازه گیری وجود دارد که یکی از آنها اعتبار محتوا است. اعتبار محتوا به اعتبار و ویژگی های ساختاری یک ابزار اشاره دارد که با توسعه آن در هم تنیده است. به طور معمول، کارشناسان در موضوع مورد مطالعه، اعتبار محتوایی یک ارزیابی را تعیین می کنند. (سرمد بازرگان و حجازی ۱۳۹۶: ۱۹۵). لذا پرسشنامه اولیه این پژوهش پس از بررسی و بازنگری توسط مشاوران و مشاوران تحصیلی در بین گروهی ۱۵ نفره از اعضای هیأت علمی دانشگاه های نظامی کشور توزیع شد. پیشنهادات آنها در تدوین پرسشنامه نهایی پس از جمع آوری مورد توجه قرار گرفت.

پرسشنامه سرمایه فرهنگی بورديو

برای ارزیابی سرمایه فرهنگی از پرسشنامه سرمایه فرهنگی بورديو استفاده شد. برای امتیازدهی سرمایه فرهنگی از مقیاس لیکرت با پنج سطح استفاده شد. این پرسشنامه مشتمل بر ۲۳ گویه است و هدف آن سنجش ارزش ها و جنبه های فرهنگی و هنری در سه مولفه ۱- تجسم یافته، ۲- عینیت یافته و - نهادینه شده است. موارد ۱ تا ۸ مربوط به سرمایه فرهنگی تجسم یافته، موارد ۹ تا ۱۹ مربوط به سرمایه فرهنگی عینیت یافته و موارد ۲۰ تا ۲۳ به سرمایه فرهنگی نهادینه شده مرتبط است. گرامی (۱۴۰۰) نیز ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه را محاسبه کرد که ضریب آن برابر با ۰/۸۵۷ درصد به دست آمد. در این پژوهش نیز ضرایب پایایی این پرسشنامه با استفاده از روش های آلفای کرونباخ، تنصیف^۱ و گاتمن^۲ محاسبه شد که در جدول ۳-۸ آمده است. همانطور که در جدول ۳-۸ مشاهده می شود، ضریب آلفای کرونباخ ۰/۰۹، ضریب تنصیف ۰/۸۷ و ضریب گاتمن ۰/۹۳ به دست آمد که بالا بودن این ضرایب حاکی از پایایی مطلوب پرسشنامه و ابعاد آن میباشد در این پژوهش از روش تحلیل عامل تأییدی برای تعیین روایی سازهای این ابزار استفاده شده است.

1. Split Half

2. Guttman

جدول ۱. ضرایب پایایی پرسشنامه سرمایه فرهنگی بورديو

مقیاس	تعداد گویه	آلفای کرونباخ	تنصیف	گاتمن
سرمایه فرهنگی تجسم یافته	۸	۰/۸۰	۰/۷۲	۰/۸۰
سرمایه فرهنگی عینیت یافته	۱۱	۰/۸۴	۰/۸۲	۰/۸۵
سرمایه فرهنگی نهادی شده	۴	۰/۷۹	۰/۸۴	۰/۸۰
کل	۲۳	۰/۹۰	۰/۸۷	۰/۹۳

پرسشنامه طریقه زیستن فرهنگی

برای سنجش این موضوع، نویسنده از پرسشنامه سبک زندگی فرهنگی استفاده کرد. برای نمره دهی پرسشنامه سبک زندگی فرهنگی از طیف پنج درجه ای لیکرت استفاده شد. این پرسشنامه مشتمل بر بیست و دو گویه است و در سه بعد مصرف رسانه ای، فعالیت های اوقات فراغت و ترجیحات شخصی تدوین شده است. علیزاده اقدام و صالحی (۱۳۹۹) نیز ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه را محاسبه کردند که ضریب آن برابر با ۸۴/۰ به دست آمد. در این پژوهش نیز ضریب پایایی این پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ، تنصیف و گاتمن محاسبه شده است. ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹، ضریب تنصیف ۰/۸۶ و ضریب گاتمن ۰/۹۱ برآورد شده است که بالا بودن این ضرایب حاکی از پایایی مطلوب این پرسشنامه میباشد. در این پژوهش از روش تحلیل عامل تأییدی برای تعیین روایی سازهای این ابزار استفاده شده است.

پرسشنامه سرمایه اجتماعی

از نظر بورديو، پوتنام^۱، کلمن^۲ و فوکویاما^۳، سرمایه اجتماعی شامل روابط متقابل، وجود هنجارهای مشترک، اعتماد و مشارکت در سطح گروه اجتماعی است. برای نمره گذاری سرمایه اجتماعی از یک مقیاس پنج درجه ای از نوع طیف لیکرت استفاده شده است. این پرسشنامه شامل ۲۰ گویه است و از سه خرده مقیاس مشارکت اجتماعی اعتماد اجتماعی و انسجام اجتماعی تشکیل شده است. شارع پور، ریاحی و آرمان (۱۴۰۱) ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه را محاسبه کردند که مقدار آن برابر با ۰/۸۵ به دست

1. Putnam
2. Coleman
3. Fukuyama

آمد. در این پژوهش نیز ضرایب پایایی این پرسشنامه با استفاده از روشهای آلفای کرونباخ، تنصیف و گاتمن محاسبه شده است. ضریب آلفای کرونباخ، ۰/۸۸، ضریب تنصیف ۰/۸۷ و ضریب گاتمن ۰/۹۱ برآورد شده است که بالا بودن این ضرایب حاکی از پایایی مطلوب پرسشنامه میباشد. در این پژوهش از روش تحلیل عامل تأییدی برای تعیین روایی سازه‌های این ابزار استفاده شده است.

پرسشنامه سرمایه اقتصادی

سرمایه اقتصادی یکی از متغیرهای مستقل در این تحقیق است. برای اندازه‌گیری این سرمایه از سه شاخص استفاده شد. شاخص‌های سرمایه اقتصادی شامل درآمد خانوار، ارزش واقعی املاک مسکونی و ارزش واقعی وسایل نقلیه شخصی بود. در این تحقیق پایایی پرسشنامه با استفاده از روش‌هایی مانند آلفای کرونباخ، تحلیل توصیف و گاتمن محاسبه شده است. ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۵، ضریب تنصیف ۰/۷۳ و ضریب گاتمن ۰/۷۵ برآورد شده است که بالا بودن این ضرایب حاکی از پایایی مطلوب این پرسشنامه میباشد. در این پژوهش از روش تحلیل عامل تأییدی برای تعیین روایی سازه‌های این ابزار استفاده شده است.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این مطالعه، استفاده از روش‌های مدل‌سازی معادلات ساختاری برای تحلیل روابط کلی بین متغیرهای برون‌زا و درون‌زا انجام می‌شود. جهت آزمودن اثرهای غیر مستقیم در الگوی پیشنهادی از روش خود راه انداز^۱ و جهت تعیین برازش الگوی پیشنهادی داده‌ها از ترکیبی از شاخص‌های مختلف برازندگی استفاده خواهد شد: ۱. مقدار مجذور کای^۲ (χ^2)، ۲. شاخص هنجار شده مجذور کای^۳ (نسبت مجذور کای بر درجات آزادی)، ۳. شاخص نیکویی برازش^۴ (GFI)، ۴. شاخص نیکویی برازش تعدیل یافته^۵ (AGFI)، ۵. شاخص برازندگی هنجار شده^۶ (NFI)، ۶. شاخص برازندگی

1. Bootstrap

2. Chi-Square

3. normed χ^2 measure

4. goodness-of-fit index

5. adjusted goodness-of-fit index

6. normed fit index

تطبیقی^۱ (CFI) ، ۷. شاخص برازندگی افزایشی^۲ (IFI) ، ۸. شاخص توکر- لویس^۳ (IFI) و ۹. جذر میانگین مجذورات خطای تقریب^۴ (RMSEA) (ارشدی، ۱۳۸۶). لازم به ذکر است که تمامی تحلیل‌ها با استفاده از نرم افزار اسپاس^۵ و ویراست ۲۳ و آموس ویراست ۲۳ و آموس^۶ ویراست ۱۸ انجام شده است.

یافته‌های پژوهش

ماتریس ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش در جدول ۲ آورده شده است. همانطور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، مقادیر ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش در سطوح $P < 0/01$ و $P < 0/05$ آورده شده است. همان طور که ملاحظه می‌شود اکثر ضرایب در سطح $0/01$ معنی دار هستند. با این حال رابطه جنسیت با تحصیلات سرمایه اقتصادی و میزان مطالعه معنی دار نشده است. لازم به ذکر است روابطی که معنی دار نشدند در جدول با اعداد ایتالیک مشخص شده‌اند. روابط معنی دار با علامت * (در سطح $0/05$) و علامت** (در سطح $0/01$) معنی دار هستند.

جدول ۲. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

7. comparative fit index
 8. incremental fit index
 9. Tucker-Lewis index
 10. root-mean-square error of approximation
 1. SPSS
 2. AMOS

مطالعه	سرمایه اقتصادی	سبک زندگی	سرمایه اجتماعی	سرمایه فرهنگی	عینیت یافته	تجسم یافته	تهدیه	تحصیلات	جنسیت	سن
										۱
								۱		۰۰
							۱	۰/۳۵۵ ^{***}		۰/۹۳ ⁺
						۱	۰/۴۸۷ ^{***}	۰/۴۸۴ ^{***}		۰/۱۱۲ ⁺
					۱	۰/۸۷۳ ^{***}	۰/۴۰۵ ^{***}	۰/۴۶۱ ^{***}		۰/۲۳۶ ^{***}
				۱	۰/۹۲۵ ^{***}	۰/۹۱۱ ^{***}	۰/۶۵۱ ^{***}	۰/۵۱۷ ^{***}		۰/۱۹۱ ^{***}
			۱	۰/۳۱۵ ^{***}	۰/۳۲۲ ^{***}	۰/۲۹۲ ^{***}	۰/۱۳۳ ^{***}	۰/۱۵۵ ^{***}		۰/۱۰۲ ⁺
		۱	۰/۳۷۸ ^{***}	۰/۸۶۳ ^{***}	۰/۸۸۹ ^{***}	۰/۷۶۴ ^{***}	۰/۴۰۳ ^{***}	۰/۴۲۲ ^{***}		۰/۲۱۸ ^{***}
	۱	۰/۱۹۵ ^{***}	۰/۱۰۵ ⁺	۰/۳۰۷ ^{***}	۰/۲۲۹ ^{***}	۰/۲۳۷ ^{***}	۰/۳۷۷ ^{***}	۰/۳۴۰ ^{***}		۰/۰۰۴
۱	۰/۲۲۸ ^{***}	۰/۲۹۱ ^{***}	۰/۱۵۷ ^{***}	۰/۲۹۹ ^{***}	۰/۳۰۱ ^{***}	۰/۲۸۴ ^{***}	۰/۱۲۴ ^{***}	۰/۲۷۳ ^{***}		۰/۰۰۴

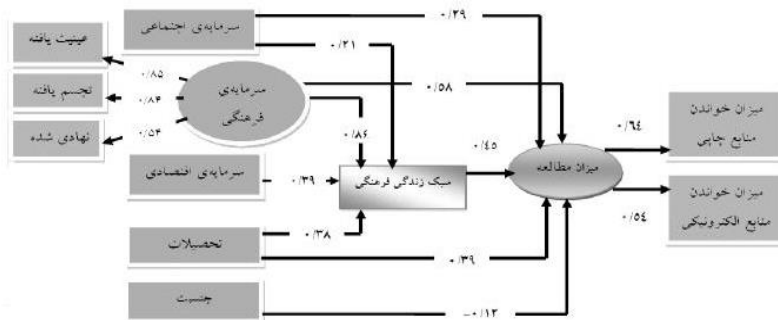
الگوی معادلات ساختاری

جهت ارزیابی الگوی پیشنهادی از روش الگویابی معادلات ساختاری (SEM) استفاده شد. پیش از بررسی ضرایب ساختاری برازندگی الگوی اولیه بر اساس شاخصهای برازندگی الگو مورد استفاده قرار گرفت. برازش الگوی اولیه بر اساس شاخصهای برازندگی مورد استفاده در این مطالعه، در جدول ۳ گزارش شده است با این وجود که مقادیر برخی شاخصهای برازندگی حاکی از برازش نسبتاً خوب الگوی پیشنهادی با داده ها بودند اما مقادیر برخی از شاخصها نشان داد که این الگو نیاز به بهبود دارد. به منظور ارتقاء برازندگی ابتدا مسیرهای غیر معنی دار حذف شدند (مسیرهای خط چین در شکل ۲). پس از اعمال تغییرات یک تحلیل دیگر روی داده ها انجام گرفت و شاخص

های برازندگی مدل اصلاح شده استخراج شد (جدول ۳) آن گونه که انتظار می رفت، شاخص های برازندگی در برازش الگوی دوم بهبود یافتند. به منظور کاهش بیشتر مقدار مجذور کای در گام بعدی از میان شاخص های اصلاحی پیشنهادی نرم افزار آموس تنها به انجام یک مورد اصلاحات اکتفا شد. حاصل تغییرات اخیر الگوی سوم با الگوی اصلاح شده نهایی شکل (۲) بود که برازش آن با داده ها بر اساس شاخص های برازندگی در جدول شماره ۳ نشان داده شده است.

جدول ۳. شاخصهای برازندگی الگوی پژوهش

شاخص	χ^2	df	χ^2/df	GFI	AGFI	IFI	TLI	CFI	NFI	RMSEA
الگوی اصلی	۸۹/۹۷۲	۱۹	۴/۷۳	۰/۹۶	۰/۹۰	۰/۹۵	۰/۸۸	۰/۹۵	۰/۹۳	۰/۰۸۷
الگوی اصلاح شده اول	۸۷/۲۱۳	۲۳	۳/۷۹	۰/۹۶	۰/۹۱	۰/۹۵	۰/۹۰	۰/۹۵	۰/۹۴	۰/۰۸۰
الگوی اصلاح شده نهایی	۷۰/۷۵۷	۲۲	۳/۲۱	۰/۹۷	۰/۹۲	۰/۹۶	۰/۹۱	۰/۹۶	۰/۹۵	۰/۰۶۶

شکل ۲. الگوی نهایی تأثیر عوامل جامعه شناختی بر میزان مطالعه

مسیرها و ضرایب استاندارد آنها در جدول ۴ نشان داده شده است همان طور که ملاحظه می شود تمامی مسیرها معنی دار هستند که نشان دهنده تأیید فرضیه های اول، دوم، چهارم، پنجم و ششم می باشد. و تنها فرضیه سوم پژوهش تأیید نگردید.

جدول ۴. الگوی ساختاری مسیرها و ضرایب استاندارد آنها در الگوی نهایی

مدل نهایی		مدل اولیه		مسیرها
سطح معنی داری	β	سطح معنی داری	β	
۰/۰۱۲	۰/۵۸	۰/۰۱۹	۰/۵۳	سرمایه‌ی فرهنگی ← میزان مطالعه
مسیر حذف شده		۰/۳۱	۰/۰۱۲	سرمایه‌ی اقتصادی ← میزان مطالعه
۰/۰۰۹	۰/۳۹	۰/۰۱۲	۰/۳۸	تحصیلات ← میزان مطالعه
۰/۰۳۴	-۰/۱۲	۰/۰۳۸	-۰/۱۰	جنسیت ← میزان مطالعه
۰/۰۲۱	۰/۴۵	۰/۰۲۵	۰/۴۳	سبک زندگی فرهنگی ← میزان مطالعه
۰/۰۲۰	۰/۲۹	۰/۰۲۰	۰/۲۸	سرمایه‌ی اجتماعی ← میزان مطالعه

به منظور آزمون روابط واسطه‌ای الگوی ساختاری از آزمون بوت استرپ استفاده شد که نتایج آن در جدول شماره ۵ آمده است. نتایج مندرج در جدول ۵ نشان می‌دهد که مسیر سرمایه فرهنگی، سرمایه اجتماعی، سرمایه اقتصادی و تحصیلات از طریق میانجی‌گری طریقه زیستن فرهنگی بر میزان مطالعه در سطح آماری $P < ۰/۰۵$ معنی دار تنها مسیر جنسیت در سطح آماری $P < ۰/۰۵$ معنی دار نیستند. این نتایج نشان می‌دهد که فرضیه هفتم، هشتم، نهم و یازدهم تأیید می‌گردند و فرضیه دهم رد می‌گردند.

جدول ۵. نتایج بوت استرپ مسیرهای واسطه‌ای

سطح معنی داری (P)	بوت استرپ		برآورد استاندارد (β)	بارامتر مسیر
	حد بالا	حد پایین		
۰/۰۲۰	۱/۱۲	۰/۲۴	۰/۴۱	سرمایه فرهنگی ← سبک زندگی فرهنگی ← میزان مطالعه
۰/۰۱۴	۱/۰۲	۰/۱۲	۰/۱۸	سرمایه اجتماعی ← سبک زندگی فرهنگی ← میزان مطالعه
۰/۰۴۱	۰/۵۴	۰/۱۱	۰/۲۳	سرمایه اقتصادی ← سبک زندگی فرهنگی ← میزان مطالعه
۰/۶۶	۰/۳۲	-۰/۵۶	۰/۰۶	جنسیت ← سبک زندگی فرهنگی ← میزان مطالعه
۰/۰۱۰	۱/۰۸	۰/۲۰	۰/۲۴	تحصیلات ← سبک زندگی فرهنگی ← میزان مطالعه

بحث و نتیجه‌گیری

همان‌گونه که بیان شد هدف اصلی این پژوهش سنجش مدل اثربخشی عوامل جامعه‌شناختی مبتنی بر مکتب ساختارگرایی به واسطه‌ی طریقه زیستن با رویکرد فرهنگی بر میزان مطالعه خانواده کارکنان نظامی است. پژوهش‌های متعدد در سطح جهان نشان داده‌اند که مؤلفه‌های جمعیت‌شناختی و جامعه‌شناختی بر میزان و نوع

مصرف کالاهای فرهنگی از جمله مطالعه تأثیر گذار هستند عوامل جمعیت شناختی مثل سن، جنسیت، تحصیلات و عوامل جامعه شناختی مثل سرمایه فرهنگی، سرمایه اقتصادی، سرمایه اجتماعی و طریقه زیستن فرهنگی بر میزان و نوع مطالعه تأثیر گذارند. در این پژوهش برگرفته از آرای دانشمندان جامعه شناسی در حوزه مصرف فرهنگی و به ویژه بورديو، مجموعه ای از عوامل جامعه شناختی اثر گذار بر میزان مطالعه در بین خانواده کارکنان نظامی مورد بررسی قرار گرفت از آنجا که تبیین تمامی یافته ها در این مقاله امکان پذیر نیست در ادامه به اشاراتی کلی اکتفا می گردد.

در خصوص اثرات مستقیم عوامل جامعه شناختی بر میزان مطالعه، به جز متغیر سرمایه اقتصادی سایر متغیرها دارای تأثیر معنی داری بر میزان مطالعه هستند. نتایج پژوهش نشان داد که جنسیت و تحصیلات بر میزان مطالعه افراد تأثیر قوی و مثبتی دارد. همسو با نتایج این پژوهش در مطالعات تجربی حوزه مطالعه، تأیید شده است که خواندن به تحصیلات و جنسیت وابسته است. مطالعه ۲۰ کشور نشان داده است که تحصیلات رسمی مهم ترین عامل تعیین کننده مهارتهای سواد آموزی است. در ۱۷ کشور از ۲۰ کشور مورد مطالعه تحقیقات مرتبط، تحصیلات هم اولین و هم قویترین متغیر پیش بین بوده است (سازمان مشارکت و توسعه اقتصادی^۱، ۲۰۱۹). این موضوع همچنین در بورديو (۱۳۸۴) تأیید شده است که بیان می کند افراد تحصیل کرده بیشتر می خوانند زیرا آنها می خواهند خودشان را از افرادی که تحصیلات کمتری دارند متمایز کنند. دی مگیو و اوسیم^۲ (۲۰۱۷) در تحقیقات خود به این نتیجه رسیده اند که تحصیلات مؤثرترین عامل در مصرف کالاهای فرهنگی است. کنولست و بروک (۲۰۱۵)، عادت به استفاده از محصولات فرهنگی متعالی (و به ویژه مطالعه کتاب) را ناشی از چگونگی گذران اوقات فراغت در کودکی و جوانی می دانند و در نتیجه زمان تولد، سطح تحصیلات و جنسیت را متغیرهای مهمی ارزیابی کرده اند. ویرتانن^۳ (۲۰۰۵) نیز در تحقیق خود نتایجی به دست آورده است که مؤید نظریات بورديو است و آن اینکه مصرف فرهنگی با تحصیلات و شغل همبستگی بالایی دارد.

همسو با نتایج این پژوهش، تفاوت جنسیتی در بسیاری از مطالعات از جمله، بنت،

1. Organization for Economic Co-operation and Development

2. DiMaggio and Useem

3. Virtanen

امیسون و فروا^۱ (۲۰۱۹)؛ تویونن (۲۰۲۰)؛ آسن و مارسپ^۲ (۲۰۲۱) مشاهده شده است. نتایج این پژوهش همچنین با پژوهشهای رجب زاده (۱۴۰۰) و توسلی و خادمیان (۱۳۹۹) که نشان دادند جنسیت عامل تأثیرگذاری بر میزان مصرف فرهنگی و مطالعه است همسو می باشد. مطالعات ذکر شده همچنین نشان می دهند که نه تنها زنان بیشتر از مردان می خوانند بلکه کاهش در مطالعه در سال های اخیر در مردان بیشتر از زنان بوده است. بنابراین، به نظر می رسد که شکاف بین جنسیت عمیق بوده است و می توان فرض کرد که زنان بیشتر از مردان می خوانند به هر حال در دو دهه گذشته شرایط تغییر کرده است و زنان بیشتر از مردان کتاب می خوانند یکی از دلایل مهم این پدیده ظاهراً این است که اوقات فراغت در میان زنان نسبت به مردان بیشتر شده است.

عوامل جامعه شناختی متغیر مستقل مهمی بر میزان و نوع مطالعه هستند زیرا افراد در موقعیت های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی متفاوت دارای میزان متفاوتی از اوقات فراغت هستند. برخی اوقات، این ایده حتی به این شکل بیان می شود هنرهای بالا اساساً در دسترس طبقه های بالاتر و متوسط هستند. در هر صورت می توان استدلال کرد که افرادی که متعلق به رده های اجتماعی بالاتر هستند و سرمایه فرهنگی بالاتری دارند بیشتر می خوانند بنابراین عوامل جامعه شناختی مثل سرمایه فرهنگی، سرمایه اجتماعی و طریقه زیستن فرهنگی بر میزان و نوع مطالعه تأثیر قوی دارند. نتایج این پژوهش نیز نشان داد که سرمایه فرهنگی و ابعاد آن یعنی سرمایه فرهنگی تجسم یافته عینیت یافته و نهادی شده، سرمایه اجتماعی اثر مستقیم بر میزان مطالعه افراد جامعه پژوهش دارند. نتایج این پژوهش با پژوهش های دیمیترا^۳ (۲۰۱۹)، ترامونت و ویلمز^۴ (۲۰۲۰)، تارلی و استاب^۵ (۲۰۲۱) که نشان دادند عوامل جامعه شناختی به ویژه سرمایه فرهنگی بر میزان مطالعه تأثیر گذار هستند همسو است. نتایج این پژوهش همچنین با پژوهش های رضادوست، فاضلی، ترکارونی و کوهی رستمی (۱۳۹۹)، نوکاریزی نارمنجی و دهقانی (۱۴۰۰) هم راستاست.

در این پژوهش از مفهوم طریقه زیستن فرهنگی به عنوان متغیر میانجی بین عوامل

4. Bennett, Emmison and Frow

5. Uusen and Mürsepp

1.-Dimitra

2. Tramonte & Willms

3. Tarelli and Stubbe

جامعه شناختی و میزان مطالعه استفاده شده است. سبک های زندگی فرهنگی نمایانگر و خالق نمادها و معانی نمادین هستند؛

همان کیفیتی که از زندگی بشر به جا میماند و به نسلهای آینده منتقل میشود (Peterson, 2001، نقل در خادمیان، ۱۳۹۹). اگر تکوین طریقه زیستن فرهنگی را در فرآیند مصرف کالاهای فرهنگی بدانیم این بدان معناست که این سبک پیوند نوینی میان فراغت و فرهنگ برقرار نموده است (Veal, 2013). گیبینز و (۱۳۸۶: ۱۱۱) معتقدند که مردم انتخاب هایی می کنند که به آنها در موقعیت فرهنگی و اجتماعی عینی شان معنی بدهد بدان معنا که انتخاب های طریقه زیستن نه به دلایل علایق شخصی، بلکه به دلیل تجارب متفاوت در تعلق داشتن به محیط های فرهنگی و اجتماعی عینی متفاوت خواهد بود. افرادی که در محیط های مشابهی رشد می کنند با در نظر گرفتن پیش زمینه فرهنگی و اجتماعی ذائقه هایی متناسب با آنها می یابند حال با توجه به اینکه طریقه زیستن می تواند محصول نگرش ها و ایستارهای ذهنی افراد باشد، مؤلفه های جامعه شناختی از مهمترین عوامل شکل دهنده این سبک ها به شمار می آیند. افراد در سبک های زندگی، مختلف مصارف فرهنگی از جمله خواندن و مطالعه متفاوتی دارند اینکه ذائقه فرهنگی مولود پیش زمینه اجتماعی است، همان نکته ای است که بورديو در تمایز برای کشف سرمایه فرهنگی از آن بهره برده است و آن اینکه پیشینه خانوادگی و مدت زمان قرار گرفتن افراد در معرض آثار فرهنگی تا چه حد بر طریقه زیستن آنان مؤثر است و تا چه اندازه بر انتخاب های فرهنگی و اساساً بر داوری زیبایی شناختی آنها تأثیر می گذارد (بورديو، ۱۳۸۰).

نتایج پژوهش نشان داد که سرمایه فرهنگی و اجتماعی و تحصیلات از طریق متغیر میانجی طریقه زیستن فرهنگی بر میزان مطالعه اثر معنی داری دارند؛ و از طرفی دو متغیر جنسیت و سرمایه اقتصادی با یگری طریقه زیستن فرهنگی تأثیری بر میزان مطالعه افراد جامعه پژوهش ندارند؛ و این دو متغیر تنها به صورت مستقیم بر روی میزان مطالعه افراد اثرگذار هستند بورديو که توجه ویژه به مصرف کالاهای فرهنگی می نمود، در سبک های زندگی فرهنگی «والا»، «میانمایه» و «عامی» خود که به نسبت مصرف کالاهای فرهنگی متعالی (کتاب ها و موسیقی سطح بالا و بازدید از موزه ها و تئاتر) و کالاهای فرهنگی در سطوح پایین تر بدان دست یافته بود، نوع و میزان مصارف فرهنگی

را متأثر از سه عنصر پیشینه خانوادگی، تحصیلات و سرمایه فرهنگی می داند. این بدین معنی است که افرادی که سبک های زندگی فرهنگی متعالی تری دارند میزان و نوع منابع مصرفی آنها از سایر سبک های زندگی فرهنگی بیشتر و متعالی تر است. فرضیه ای که در این پژوهش نیز تأیید شد افرادی که سبک های زندگی فرهنگی متعالی تری دارند اقبال بیشتری به سمت مطالعه و خواندن دارند.

همسو با نتایج این پژوهش در خارج از کشور جانسون^۱ (۲۰۱۷) و لارستین^۲ (۲۰۲۱) نیز نشان دادند که طریقه زیستن، میزان و نوع مصرف فرهنگی از جمله مصرف منابع اطلاعاتی و مطالعه را تحت تأثیر قرار میدهد همچنین خادمیان (۱۳۹۹) و غیاثوند (۱۴۰۰) سبکهای مصرف کتاب در شهر تهران را مورد بررسی قرار دادند و نشان دادند که عوامل جامعه شناختی تعیین کننده سبک های زندگی فرهنگی هستند که افراد در سبک های زندگی فرهنگی متفاوت میزان متفاوتی از مصارف فرهنگی از جمله مطالعه و کتاب خوانی دارند.

به طور کلی می توان گفت فرایندهای جهانی شدن و فن آوری های اطلاعاتی و ارتباطی منجر به تغییرات جامعه و ساختارهای اجتماعی و اقتصادی شده است. لذا خواندن تنها توسط عوامل روانشناختی و آموزشی تبیین نمی شود، بلکه عوامل اجتماعی فرهنگی و اقتصادی نیز بر روی آن تأثیر گذار هستند. عوامل جامعه شناختی به عنوان عوامل تعیین کننده مؤثر بر، خواندن توسط پژوهشگران بسیاری مورد توجه قرار گرفته است

(Griswold,McDonnellandWright,2016;Sullivan2018;Ruddell,2019)

که در این پژوهش نیز این عوامل مورد بررسی قرار گرفتند و نشان داده شده که عوامل جامعه شناختی به شدت میزان مطالعه را تحت تأثیر قرار می دهند مطالعه بیش از آنکه عملی فردی باشد، فرایندی اجتماعی است. این کنش اجتماعی متأثر از عوامل مختلف زمینه ای و اجتماعی است که برای ترویج مطالعه بایستی این عوامل را در نظر گرفت توضیح مطالعه از نگاه جامعه شناختی نه تنها عوامل اجتماعی که مطالعه را تحت تأثیر

1. Johnson
2. Lauristin

قرار میدهند روشن می سازد بلکه مطالعه را به عنوان شکل خاصی از تعامل اجتماعی و سرمایه فرهنگی به صورت جامع تری تحلیل می کند.

پیشنهادهای پژوهش

۱- نتایج این پژوهش نشان داد که سرمایه فرهنگی عامل مؤثری بر میزان و نوع مطالعه است. از آنجا که سرمایه فرهنگی به صورت بین نسلی منتقل میشود و فرزندان خانواده هایی که مصرف کننده فعال بخش فرهنگ هستند، بیش از بقیه کودکان مستعد انباشتن سرمایه فرهنگی هستند، لذا پیشنهاد می شود نهاد کتابخانه های عمومی کشور که متولی امر مطالعه در کشور است برای ترویج مطالعه برنامه ریزی های منسجمی در حوزه خانه و خانواده به ویژه خانواده های نظامیان انجام دهد.

۲- نتایج این پژوهش نشان داد که سرمایه فرهنگی افراد جامعه پژوهش در حد مطلوبی قرار ندارد. یکی از دلایل مهم پایین بودن میزان مطالعه جامعه پژوهش سرمایه فرهنگی افراد است. بنابراین پیشنهاد می شود دولت برای ترویج مطالعه در جامعه سطح میزان و کیفیت سرمایه فرهنگی افراد جامعه را از طریق کتابخانه های عمومی، فرهنگ سازی در محیط های نظامی و سازمانی، رسانه ها و آموزشهای مختلف بالا برد.

۳- یکی از یافته های این پژوهش ارتباط سرمایه اجتماعی و مطالعه است. در این راستا پیشنهاد می شود نظام آموزشی با تأکید بر مطالعه و اهمیت آن در پیشرفت فردی و اجتماعی و روش های صحیح درونی کردن ارزش ها و هنجارهای مربوط به مطالعه در بسترسازی و برنامه ریزی در این حوزه مغفول در نظام آموزشی و نظام مبتنی بر فرهنگ خانوادگی و سازمانی خانواده های نظامی به طور خاص اهتمام نماید.

کتابنامه

ارشدی، نسرين (۱۳۸۶) طراحی و آزمون الگویی از پیشایندها و پیامدهای مهم انگیزش شغلی در خانواده کارکنان شرکت ملی مناطق نفت خیز جنوب پایان نامه دکتری دانشگاه شهید چمران نظامی.

بورديو، پي ير (۱۳۸۰). نظریه کنش ترجمه مرتضی مردیپها. تهران: نقش و نگار.

توسلی، غلامعباس؛ خادمیان، طلیعه (۱۳۹۹). نقش جنسیت در مصرف کالاهای فرهنگی. پژوهش نامه علوم اجتماعی، ۱(۴)، ۵۱-۶۴

خادمیان، طلیمه (۱۳۹۹). طریقه زیستن و مصرف فرهنگی مطالعه ای در حوزه جامعه شناسی فرهنگی و دیباچه ای بر طریقه زیستن فرهنگی ایرانیان تهران: نشر جهان کتاب رجب زاده احمد (۱۴۰۰). فعالیت فرهنگی زنان ایرانی مطالعه کتاب و نشریه پژوهش زنان، ۱ (۵)، ۱۶۶-۱۴۹.

رفتارهای فرهنگی ایرانیان (۱۳۸۲). یافته های طرح پژوهشی فعالیت و مصرف کالای فرهنگی ایران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر طرحهای ملی.

رفیع پور، فرامرز (۱۳۷۳). سنجش گرایش روستائیان نسبت به جهاد سازندگی تهران: مرکز تحقیقات و بررسی مسایل روستایی

رضادوست، کریم، فاضلی عبدالله پور ترکارونی، محمد و کوهی رستمی؛ منصور (۱۳۹۹). بررسی رابطه بین سرمایه فرهنگی والدین و میزان استفاده افراد از منابع و خدمات کتابخانه ای در بین اعضای کتابخانه های عمومی مجله مطالعات کتابداری و علم اطلاعات. ۳ (۱۸)، ۱۲۱-۱۴۲.

ریتزر، جورج (۱۳۷۷) نظریه جامعه شناسی در دوران معاصر ترجمه محسن ثلاثی تهران، انتشارات علمی.

سرمد، زهره؛ بازرگان عباس حجازی الهه (۱۳۹۶). روش تحقیق در علوم رفتاری. تهران: آگاه.

سیدمن، استیون (۱۳۸۶) کشاکش آرا در جامعه شناسی (ترجمه هادی جلیلی) تهران: نشر نی شورای فرهنگ عمومی (۱۳۹۱) موج چهارم طرح بررسی و سنجش شاخصهای فرهنگ عمومی. تهران: شورای فرهنگ عمومی.

غیاثوند، احمد (۱۴۰۰). مصرف کتاب در طریقه زیستن خانواده کارکنان تهرانی فصلنامه تحلیلی پژوهشی کتاب مهر، ۲، ۷۰-۹۱

فتاحی، رحمت الله (۱۴۰۰) باور به ارزشمندی خواندن از نگاه فلسفی تا چالش در فهم ارزشمندی خواندن برای زندگی بهتر. مجموعه مقالات اولین همایش ملی خواندن. (۵۰-۵۹). سنندج، دانشگاه کردستان.

گیبینز، جان آر و بوریمر، ال (۱۳۸۶) سیاست پست مدرنیته ترجمه منصور انصاری،

تهران، گام نو.

محبوب، سیامک. (۱۴۰۱) کتابخانه های عمومی و سرانه مطالعه تحقیقات اطلاع رسانی و کتابخانه های عمومی. ۱۸ (۱)، ۱۱۷-۱۳۳

محمدی، جمال؛ و دادهیر؛ ابوعلی، محمدی، فردین (۱۳۹۱) مناسبات سرمایه فرهنگی و طریقه زیستن: پیمایشی در میان خانواده کارکنان طبقه متوسط شهر سنججامعه شناسی ایران. ۱۳ (۴)، ۱-۲۳.

نو کاریزی محسن، نارمنجی مهدی و دهقانی کلثوم (۱۳۹۳) ارتباط بین سرمایه فرهنگی والدین و میزان استفاده فرزندان از مواد کتابخانه ای کتابخانه های عمومی استان خراسان جنوبی تحقیقات اطلاع رسانی و کتابخانه های عمومی، ۲۰ (۲)، ۳۴۹-۳۷۰

هومن حیدر علی (۱۳۸۴). مدل یابی معادلات ساختاری با کاربرد نرم افزار لیزرل. تهران. انتشارات سمت.

Bennett, T, Emmison, M., Frow, J. (2019) Accounting for Tastes: Australian Everyday Cultures. Cambridge University Press: Cambridge.

DiMaggio, B., Useem, M. (2020). Social Class and arts Consumption. Theory and Society, 5 (2), 141-161.

Dimitra, H. (2019). Families, social backgrounds matter: socio-economic factors, home learning and young children's language, literacy and social outcomes. British Educational Research Journal, 37 (6), 893- 914.

Gershuny, j. (2018). Changing Times: work and leisure in postindustrial society. Oxford University Press, Oxford.

Griswold, W., McDonnell, T., Wright, N. (2019). Reading and the Reader Class in the twenty-first century. Annual Review of Sociology, 31, 127-41.

Johnson, L. (2005). Valuing the Arts: Theorizing and Realizing Cultural. School of History, Heritage and Society, Deakin University, Geelong, Victoria 3217, Australia. www.sagepub.com.

Knulst, W., Kraaykamp, G. (2010). Trends in leisure reading: frothy years of research on reading in the Netherlands. Poetics, 26, 21-41.

Knulst, W., Broek, A. (2020). The readership of the books in times of de-reading, poetics 31, 213-233.

Lauristin, M. (2019). Reading as lifestyle. In Reading in changing society Edited by Marju Lauristin and Peeter Vihalemm. University of Tartu.

OECD Stat. Can.(2017) . Literacy in the Information Age: Final Report of the

International Adult Literacy Survey. Paris/Ottawa: OECD Stat. Can.

Ruddell, R. (2019). *Teaching children to read and write: Becoming an effective literacy teacher. Boston: Allen & Bacon.*

Sullivan, A. (2019). *Cultural Capital and Educational Attainment. Sociology, 35* (4). Pp. 893-912.

Tarelli, I., & Stubbe, T. C. (2019). *Home literacy environment and reading achievement: A model for determining the relationship between socioeconomic status, home literacy environment and reading achievement. Paper presented at 4th International Research Congress of IEA.*

Toivonen, T. (2004) "Have you read any books for other purposes than studies or work in the last 12 months?" *On book-reading in 15 258EU-countries. In: National, European, and Global. Research Seminars of Economic Sociology 2004, ed. by Timo Toivonen Leena Haanpää - Taru Virtanen, 201-228. Discussions and Working Papers 2:2005. Turku School of Economics: Turku.*

Tramonte, L., Willms, J. D. (2020). Cultural capital and its effects on education outcomes. *Economic of Education Review, (4) 29, 200-213.*

Uusen, A., Muursepp, M. (2021) Gender differences in reading habits among boys and girls of basic school in Estonia. *Social and behavioral sciences, 69, 1795-1804.*

Veal, A. (2013) *leisure, culture and life style. Poetics 26(1):21-41 .*

Virtanen, T. (2005b) *Dimensions of Taste for Cultural Consumption - A Cross-cultural Study on Young Europeans. In: Proceedings of the 8th AIMAC Conference, Montreal, July 3-6 .*

Warde, A., Southerton, D., Olsen, W., Shu-Li, C. (2020). *The changing organization of everyday life in UK: evidence from time use surveys 1975- 2000. Paper presented in ESA sociology of consumption workshop. Copenhagen, August 26-28.*